

Правилник о стицању и начину оверавања лиценце за вођење успона на опремљеним пењачким путевима са Програмом и Планом обуке

На основу Закона о спорту (Сл. гласник РС бр.24/11 и 99/11) и чл. 75-78. Статута Планинарског савеза Србије, Управни одбор Планинарског савеза Србије је на предлог Комисије за оспособљавање и усавршавање у планинарству, на 22. редовној седници одржаној 30.06.2017. године усвојио

ПРАВИЛНИК О СТИЦАЊУ И НАЧИНУ ОВЕРАВАЊА ЛИЦЕНЦЕ ЗА ВОЂЕЊЕ УСПОНА НА ОПРЕМЉЕНИМ ПЕЊАЧКИМ ПУТЕВИМА СА ПРОГРАМОМ И ПЛАНОМ ОБУКЕ

1.- ЗНАЧЕЊЕ ТЕРМИНА “ОПРЕМЉЕНИ ПЕЊАЧКИ ПУТ”

Опремљени пењачки пут се на италијанском језику у Алпима и другим планинама назива **via ferrata** или “гвоздени пут”.

Овај назив се користи у већини земаља, осим у земљама немачког говорног подручја, где се користи назив **Klettersteig** или “пењачки пут”.

Целокупном дужином пењачког пута или периодично на сваких 3-10 м, фиксирана је сајла за стену.

Фиксирана сајла се користи као помоћ током пењања, као и друга помагала: гвоздене пречке, клинови, урезани ноступи, лестве, мостови итд, у зависности од степена тежине.

Дужина опремљеног пењачког пута може да буде различита, од кратких путања које се могу испењати за мање од сат времена, до дугих захтевних путања које иду у висину и преко 1000 м. и захтевају снагу и седам до осам сати озбиљног техничког пењања. Могу бити вертикални или хоризонтални, комбиновани вертикалним и хоризонталним детаљима класификовани А, Б, Ц, Д или Е степеном тежине.

Најтежи опремљени пењачки пут се налази у Кини на планини Hua Shan, 2160 м. поред града Huayin у Shaanxi провинцији, око 120 км источно од града Xi'an. Дужина опремљеног пењачког пута је око 2000 м.

На појединим опремљеним пењачким путевима у којима се жели провести више дана, може се преноћити у планинским склоништима - Sky lodge-вима.

2.- ЦИЉ ОБУКЕ И КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Циљ обуке водича је да планинарској организацији Србије обезбеди стручне водиче за вођење група на опремљеним пењачким путевима класификованим у А, Б или Ц степен тежине.

Након завршене обуке, водич стиче компетенције:

- да планира и води групу планинара на опремљеним пењачким путевима који су класификовани у А, Б или Ц степен тежине који је водич претходно прошао на обуци,
- да осталим планинарима пружи стручна знања и вештине потребне за безбедно савладавање и успешно кретање на опремљеним пењачким путевима који су класификовани у А, Б или Ц степен тежине,
- опремљени пењачки путеви Д или Е степен тежине се пењу на сопствену одговорност у складу са захтевима који проистичу из описа тих тежина у табели међународне класификације, улога водича у овом случају је само да организује превоз, смештај, исхрану, приступ и прибави неопходне информације, а потом може да пење индивидуално само као један од учесника.

Трајање лиценце је три године.

Овера лиценце врши се у години када водич оверава основну лиценцу друге или више категорије подношењем уверења да је у лиценцном периоду учествовао на минимално једном техничком дану за обнову и допуну знања предвиђених овим правилником.

UIAA Mont com (Комисија за планинарство) од 2016. године, користи као међународни стандард италијанску класификацију тежина.

Класификација тежине опремљених пењачких путева
(међународна класификација)

А	ЛАКО	Лаган, сигуран изазован пут, добро видљив. Постоји адекватна стаза и мањи ногоступи. Краћи су стрми делови, пењање је могуће без осигурања. Пењачки пут може бити опремљен сајлом, клиновима, ланцима, мердевинама, металним кланфама, ногоступима. Могуће мало исцрпљујуће пењање.
Б	СРЕДЊЕ ТЕШКО	Лаган планински пут, експонирани делови су опремљени, добро видљиви. Вертикални и хоризонтални делови се смењују. Може бити исцрпљујућих детаља за које је потреба физичка кондиција. На добром месту су места предвиђена за одмор. Опремљен је сајлом, мердевинама, мостовима, металним кланфама, ногоступима у комбинацији која изискује више физичке кондиције.
Ц	ТЕШКО	Пут је планински, потребно је опрезно кретање. Оријентација је предуслов. Стрм терен, експонирани делови и вертикалан пут. Хватишта и ногоступи су мали. Потребна је добра физичка кондиција. Опремљен је сајлом, мердевинама, мостовима, металним кланфама, ногоступима. Потребно је много физичке снаге и храбрости.
Д	ВРЛО ТЕШКО	Пут је планински, потребно је опрезно кретање. Оријентација је предуслов. Краћи делови се пењу слободно без осигурања. Стрмина је екстремна, експонирана и са превисима. Потребна је велика физичка кондиција. Пут је само за искусне пењаче. Неопходни су сајла, мердевине, мостови, металне кланфе, ногоступи. Чак и у тешким детаљима пут је опремљен сајлом.
Е	ЕКСТРЕМНО ТЕШКО	Пут је планински, потребно је опрезно кретање. Оријентација је предуслов. Краћи делови се пењу слободно, без осигурања. Стрмина је екстремна, експонирана и са превисима. Потребна је велика физичка кондиција. Пут је само за искусне и добро утрениране пењаче. Сајла је скоро само у пролазу, ретки су мердевине или мостови. Ногоступи су само у посебним детаљима. Ретко постоје излази у случају опасности.

Поред међународне класификације, постоје и друге које се користе у Аустрији, Италији, Француској и Немачкој.

Austria	Italy	France	Germany 1	Germany 2
A	F	F	K1	KS1
B	PD	PD	K2 K3	KS2 KS3
C	D	D	K3 K4	KS3 KS4
D	MD	TD	K4 K5	KS4 KS5
E	ED	ED	K5	KS5

			K6	KS6
--	--	--	----	-----

3.- УСЛОВИ ЗА ПОХАЂАЊЕ ОБУКЕ

Кандидат приликом пријављивања мора да испуњава следеће услове:

- старост најмање 21 година,
- да је члан ПСО/Клуба који је члан ПСС,
- да поседује активну лиценцу водича друге категорије,
- да је у претходне три године као учесник прошао кроз најмање 5 опремљених пењачких путева.

Пре пријављивања за обуку, кандидат је дужан да обнови знање из области:

- самоспасавање,
- спуштање повређеног помоћу пужа,
- подизање повређеног помоћу система Св. Бернард,
- израда чворова: осмица, шестица, полулађарац, лађарац, импровизовани, Machard, краватни, за надовезивање, плетеница, прусиков, каубојски, Гарда.

4.- ОБАВЕЗНИ СТАНДАРДИ:

ОПРЕМА ЗА ПОЈЕДИНЦА

Поред личне опреме сваки пењач обавезно мора да носи мали ранац са: ауто блок нпр. Реверсо 4; 2 бесконачне траке/шлинге дужине 1,20 м. чија отпорност на удар одговара отпорности динамичког ужета; прусикову омчу од 30 цм; два прусика дужине 1,5-3 м. и најмање три карабинера са аутоматским затварачем.

Кацига: Кацига мора бити сертифицирана, пењачка. Све време обуке, кацига мора бити на глави.

Појас: Приликом обуке, почетници морају да користе доњи и прсни појас. Прсни појас се израђује помоћу бескрајне траке/шлинге, дужине 1,20 м. Појасеви се међусобно спајају карабинером са аутоматским затварачем.

Рукавице за пењање: Употреба рукавица је обавезна, због могућности повређивања услед оштећења сајле.

Ferrata set: За све време практичних вежби и пењачке активности, обавезно је коришћење Ferrata set-а по стандарду EN 958 из 2017 године. Ferrata сетови израђени по претходним стандардима морају бити замењени до истека рока употребе. Ferrata set се везује каубојским чвором на карабинер који повезује прсни и доњи појас.

Приликом укупчавања карабинера на сајлу, мора се пазити да се траке које повезују карабинер са абсорбером (абсорбер мора имати црвену контролну траку), не заплету. Карабинери се могу укупчавати истоветно или да један буде супротно укупчан. Након сваког укупчавања, обавезно је проверити да ли је карабинер правилно укупчан.

Током пењања вертикалних деоница, рука мора бити изнад карабинера, никако испод. Услед евентуалног пада, може доћи до тежег повређивања.

Уколико услед пада дође до отварања абсорбера, Ferrata set више није за употребу и треба набавити нови.

Сигурносна трака користи се за лично осигурање поред Ferrata set-а. На појас каубојским чвором везујемо бесконачну траку/шлингу, дужине 1,20 м.

На други крај траке, укупчавамо карабинер. Уколико желимо да се одморимо или сачекамо неког од пењача, карабинер на сигурносној траци укупчавамо у клин. Исто чинимо и приликом мимоилажења.

Правилник о стицању и начину оверавања лиценце за вођење успона на опремљеним пењачким путевима са Програмом и Планом обуке

Код мимоилажења, први пењач се осигурава укопчавањем карабинера на сигурносној траци на клин. Додатно је осигуран карабинерима са Ferrata set-а, који су укопчани на сајли.

Пењач који обилази, такође се може укопчати карабинером на сигурносној траци у исти клин, па иза првог пењача пребацује један карабинер и укопчава на сајлу. Тек када је укопчао први карабинер са Ferrata set-а, ископчава други карабинер и укопчава га до првог карабинера. Након тога ископчава карабинер на сигурносној траци, којим је био осигуран на клину.

Током пењања, када има више учесника, обавезно је да сваки пењач користи један сегмент (простор на сајли између два клина), а између два пењача мора да буде један празан сегмент. Услед евентуалног пада, на овај начин неће доћи до повређивања другог пењача. За време пењања, у вертикали може бити само један пењач.

ОПРЕМА ЗА ВОДИЧА

Водич обавезно мора да додатно носи следећу опрему: динамичко уже дужине 30-40 м.

Водич сме да води само два учесника без искуства, уколико учесници имају искуство, може да води до четири учесника.

По препоруци UIAA, током пењања обавезно је кретање у навези, коришћење динамичког ужета и постављање фиксне линије на деловима који нису опремљени, чиме се смањује фактор пада.

5.- ПЛАН ОБУКЕ

Тематске јединице садрже:

Планом обуке водича друге категорије разрађене су тематске јединице и њени модули и одређени су исходи обуке. Планом је предвиђен начин реализације модула.

Р. Бр.	Тематске јединице:	Часова
1.	ОПРЕМЉЕНИ ПЕЊАЧКИ ПУТЕВИ: настанак, развој, израда, класификација по тежинама, најпознатији пењачки путеви. Планирани исход: Кандидат кроз упознавање развоја опремљених пењачких путева треба да разуме тренутно стање, динамичан развој и перспективе пењања на опремљеним пењачким путевима.	1 час
2.	ОПРЕМА, ТЕСТОВИ ФЕРАТА СЕТОВА, ФАКТОР ПАДА: појас, кацига, карабинери са аутоматским затварачем, ферата сет, ужад, прусици, расвета, прва помоћ, теорија фактора пада. Планирани исход: Водич познаје начин употребе, чувања и транспорта опреме на опремљеним пењачким путевима.	2 часа
3-	СПЕЦИФИЧНЕ ОПАСНОСТИ: објективне - пад камена, оклизнуће, пад, животиње, субјективне - лоша физичка кондиција, лоше познавање и владање техником, прецењивање сопствених способности, неадекватна лична и техничка опрема, непоштовање правила, игнорисање упозорења постављених на инфо таблама или сајтовима оснивача. Планирани исход: Водич је способен да препозна могуће опасности.	1 час
4.	ЧВОРОВИ: обнављање знања о чворовима усвојеног на обукама за водиче III и II категорије. Планирани исход: Водич је у пуној мери оспособљен да примењује чворове намењене	1 час

Правилник о стицању и начину оверавања лиценце за вођење успона на опремљеним пењачким путевима са Програмом и Планом обуке

	за сваку појединачну ситуацију.	
5.	ТЕХНИКА КРЕТАЊА: Техника кретања. Пад и заустављање пада. Употреба ferrata сета. Сврха навезивања. Кретање у навези. Постављање фиксне линије. Успон и силаз фиксном линијом. Уклањање фиксне линије. Мимоилажење. Инцидентне ситуације-спречавање, отклањање последица. Планирани исход: Водич познаје и зна да користи опрему за напредовање и осигуравање, влада техником кретања по опремљеним пењачким путевима. Водич познаје сврху и врсте навеза, познаје принципе кретања у навези, у стању је да води навезу, као и да поставља и уклања фиксно осигурање.	1 час
6.	УВЕЖБАВАЊЕ ПАДА СА ДИНАМИЧКИМ УЖЕТОМ: вежбавање пада са динамичким ужетом, фактор пада. Планирани исход: Сваки полазник треба увежбавањем пада са динамичким ужетом да осети ударну силу и да зна како се тело пењача понаша током пада.	1 час
7.	САМОСПАСАВАЊЕ И СПАСАВАЊЕ УНЕСРЕЂЕНОГ: израда система за извлачење Св. Бернад, спуштање, минимална потребна опрема, приступ унесређеном. Планирани исход: Водич је оспособљен за приступ повређеном, као и за основно самоспасавање и спасавање унесређеног.	1 час
8.	ПРВА ПОМОЋ: обнова претходно стеченог знања Планирани исход: Водич зна да препозна стање повређеног и да пружи адекватну прву помоћ. Водич је упознат са процедурама и редоследом деловања у инцидентним ситуацијама.	2 часа

УКУПНО ТРАЈАЊЕ ТЕОРИЈСКОГ ДЕЛА ОБУКЕ: 10 часова

ПРАКТИЧНЕ ВЕЖБЕ:

Р. бр.	Тематске јединице:	Часова
1.	ЧВОРОВИ: подела чворова према покретљивости и намени - осмица, шестица, полулађарац, лађарац, импровизовани, Mached, краватни, за надовезивање, плетеница, каубојски, Гарда, прусиков.	2 часа
2.	ОПРЕМА И НАЧИН КОРИШЋЕЊА	4 часа
3.	САМОСПАСАВАЊЕ, СПАСАВАЊЕ: абзајл, израда система за извлачење, спуштање.	4 часа
4.	ВОЂЕЊЕ: тактика, техника, кретање групе, безбедносни аспекти, преглед опреме, процена стања на лицу места.	2 часа
5.	ПРВА ПОМОЋ: заустављање крварења.	2 часа

УКУПНО ТРАЈАЊЕ ПРАКТИЧНИХ ВЕЖБИ: 14 часова

ИСПИТ: - писани тест,
- усмени испит,
- практично вођење на ферати.

УКУПНО ТРАЈАЊЕ ИСПИТА: 4 часа

УКУПАН БРОЈ ЧАСОВА ОБУКЕ: теоријски део + практични део + испит = 28 часова обуке

Правилник о стицању и начину оверавања лиценце за вођење успона на опремљеним пењачким путевима са Програмом и Планом обуке

ФОНД РАДНИХ ЧАСОВА: 28 часова обуке кроз продужени викенд, боравак на одговарајућем терену.

ОКУПЉАЊЕ ПОЛАЗНИКА ОБУКЕ НА ТЕРЕНУ: четвртак до 20 часова.

ОБУКА: петак, субота, недеља.

6.- НАЧИН РЕАЛИЗАЦИЈЕ ОБУКЕ

Часови теоријске обуке одвијају се у учионицама или објектима који пружају услове за континуирани рад групе полазника.

Облик рада је групни и индивидуални у зависности од тематске јединице.

Метода обуке је вербална, дијалогска, демонстративна.

Приликом обуке се користе узорци опреме, презентације и едукативни филмови.

Практичне вежбе се одржавају у условима који у потребној мери симулирају реалне услове, како би се надовезали на часове теорије.

Реализација свих активности на спровођењу обуке и испита, поверена је наставном тиму Службе водича ПСС на чијем челу се налази руководилац обуке.

Обуку спроводи руководилац обуке са члановима наставног тима Службе водича ПСС, који су прошли обуку и положили испит пред члановима наставног тима који су активни алпинисти.

Свакој групи се додељује један инструктор или демонстратор као помоћни инструктор.

Током вежби и вежби у блоку полазници обуке се деле у групе које имају од два до четири члана.

Практичне вежбе реализују се на терену у реалним условима. Организују се након похађања часова теорије.

7.- ЗАВРШЕТАК ОБУКЕ, ОРГАНИЗАЦИЈА ИСПИТА И СТИЦАЊЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Завршетак обуке, организација испита као и стицање компетенције водича друге категорије, регулисано је овим програмом.

Испитна комисија организује испит након завршене обуке.

Испит се састоји од писаног дела - теста, усменог и практичног дела испита.

Испитна питања саставља наставни тим Службе водича ПСС на основу Програма обуке водича друге категорије за пењање на опремљеним пењачким путевима.

ПИСАНИ ДЕО – ТЕСТ

Писани део - тест, обавља се добијањем одштампаних питања са три могућа одговора од којих је само један тачан. Број питања одређује испитна комисија.

Писани део - тест се полаже пред трочланом комисијом.

Кандидат је положио испит уколико је добио минимално 60 од могућих 100 бодова.

УСМЕНИ ДЕО ИСПИТА

Усмени део испита одвија се извлачењем једне од понуђених цедуљица са два питања. Одговара се усмено пред трочланом комисијом.

Максималан број бодова по питању је 25.

За полагање усменог дела испита потребно је остварити најмање по 15 бодова за свако питање (укупно минимално 30).

ПРАКТИЧНИ ДЕО ИСПИТА

Практични део испита одвија се добијањем три задатка, које кандидат треба да прикаже и објасни пред трочланом комисијом.

Практични део оцењује трочлана комисија бодовањем.

Правилник о стицању и начину оверавања лиценце за вођење успона на опремљеним пењачким путевима са Програмом и Планом обуке

Кандидат је положио испит уколико је од комисије на практичном испиту добио минимално 60 од могућих 90 бодова.

Кандидат у укупном збиру мора имати минимално 150 бодова да би стекао компетенције за вођење на опремљеним пењачким путевима.

На основу резултата сва три дела испита, испитна комисија даје оцену:

- није положио,
- положио.

Комисије за обуку и усавршавање у планинарству

(Лазар Попара)

Председник
Планинарског савеза Србије

(Борис М. Мићић)

